

SÜMEG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

A sümegi kopófalka

**Capári Róbert, a sümegi Lovasiskola
üzemeltetőjének kopófalkája**

Összeállította:

**TÓTH TAMÁS
MIKLÓSI-SIKES CSABA**

2016

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó intézmény neve: **Sümege Város Önkormányzata**
2. A javaslatot benyújtó személy adatai:

Név: **Tóth Tamás - Miklósi-Sikes Csaba**

Levelezési cím: (T.T.) **8330. Sümege, Szabó Dezső u.**

(M.S.Cs.) **8475. Szentimrefalva, Petőfi u. 40. sz.**

Telefonszám: (T.T.) **06-30-459-9267**

(M.S.Cs.) **06-30-490-2337**

E-mail cím: **tothtamás1939@gmail.com**
info@mcs.hu

3. NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

A sümegei kopófalka

Capári Róbert, a sümegei Lovasiskola üzemeltetőjének kutya-falkája

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

Sport – Kulturális és turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének a helye:

Sümege, Püspöki Várastálló, Vároldal u. 5.

4. Értéktár megnevezése, amely szerint a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Megyei, Országos

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Egykoron Magyarországon elterjedt falkavadászat újraélesztése céljából, Sümegeen alapította és jelenleg is fenntartja Capári Róbert lovasoktató-vállalkozó, a Sümegei Falkász Egyesület alapítója, amely napjainkban **az ország egyetlen kopófalkája.**

Története folyamán a falkavadászatok szerves részét képezték a vadászlovaglásoknak, melyek a különböző európai, illetve hazai ménesek szervezésében zajlottak. Fejlődése folyamán az elsődleges célt (a vadon élő állatok üldözését és elfogását) felváltotta a napjainkban is gyakorolt sportvadászat, ahol a vonzalék által kibocsájtott „erdőidegen” szagok (pl. ánizstea) nyomát üldöző kopófalka mögötti lovaglás, a falkavadászat váltotta fel. Itt sem vad, sem fegyver nincs jelen. A kivonuláskor csak a hagyományok ápolása, és a látvány kedvéért viszik magunkkal a falkányi kopót. Ez nem valós vadászat, itt nincs vér, nincs harc, ez kizárólag a lovaglásról, barátkozásról, a semmivel nem összetéveszthető hangulatról van szó.

Eredete Francia földön keresendő. Innen terjedt el a szigetországba (is), ahol hamarosan országos jelentőségű sporttá nőtte ki magát. Angliai tapasztalatok alapján hazánkban, gróf Széchenyi István révén honosodott meg, aki 1822-ben lovakat és 12 pár kopót hozatott Nagycenkre. Angol falkamestere is végleg letelepedett Magyarországon, s a meghívott vendégvadászok közül mind többen kedvelték meg a látványos falkavadászatot. Hazánkban az első falkavadászatokat Lord Stewart, az akkori bécsi angol nagykövét mutatta be, Nyitra és Pozsony megyékben, 1823-ban. A sport a nagybirtokosok révén gyorsan terjedt. Több falkatársaság alakult és virágzott a történelmi Magyarország területén a II. világháborúig. 1825-től a cenki kopókkal hetenként négyszer vadásztak rókára és szarvasra. Az ország számos helyén „vendégszerepeltek”, így Megyeren, Dalloson és Játón is. Az 1830-as években mind több birtokon tartottak már falkát. Fót környéke több mint egy évszázadon át őrizte meg neves rangját kiváló kopászatai révén, nem szólva arról, hogy a katonaság ősszel, a ménvizsga idején, falkavadászaton próbálta ki a lovak minőségét. Minden ménesnek volt saját falkája, így Bábolnán, Örkénytáborban is, és Alagon is. Erdélyben a kopózásra használt erdélyi kopókat próbálta Wesselényi Miklós és Paget János – egy Kolozsváron letelepedett angol nemes – betanítani kopászatra, nem sok sikerrel, mivel ezeket a kutyákat más vadászati módra használták évszázadokon át. Később a Kolozsvár közelében fekvő Zsuk község falkavadászatai váltak híressé. Csákó, Kisbér, Rákos, Mácsa, Gyömrő, Kőrösladány voltak a szabadságharcot megelőző időszak legnevesebb falkavadász helyei. A szabadságharc alatt a legtöbb falka feloszlott, a megmaradt kutyák szétszóródtak. 1851-ben, érkeztek újból falkakopók Angliából, s a neves helyek közül elsőként Csákó és Fót ébredezett. Ezekből alakult a Csákó-Pesti Falka, majd 1862-ben a Pesti Kopóvadász Társulat. Messze környék falkasportjának központja lett Tata is. Itt elsősorban nyúlra vadásztak. Az Alföldön, Újszászon alakult falka, Tolna megyében a Dőryek falkája. 1863-ban 41 pár harrier kopójuk volt, s ugyanennyi lovat tartottak a falkasportra. Hetenként négyszer vadásztak sok éven át. A király részére Gödöllőn tartottak falkát, amelyet a legjobban a kiváló lovas hírében álló Erzsébet királyné kedvelt. Az első világháború után a falkasport majdnem teljesen visszaszorult, csupán néhány falka vegetált Pécsen, Örkényben és Fóton.

Az új sport fejlődése folyamán a társadalmi kontrol ezen a területen is megszülte az első szabályokat, törvényeket, amelyek meghatározták a vadászati szokásokat, módokat és lehetőségeket. 1883-at írtak, amikor a 62.321/1883. sz. miniszteri rendelet az állami erdőkben megtiltotta a vadon élő állatok kutyákkal történő üldözését és befogását, s ezzel kialakult annak máig gyakorolt sport változata, míg 1945 évi ME rendelet egyértelműen megtiltotta az ország területén „a kopókkal és más hajtó ebbel” történő vadászatot. Ezekben az években

egyébként teljesen megszűnt a sportág (1942 novemberében Fóton tartották az utolsó magyarországi falkavadászatot), amit az új hatalom üldözendő „úri szokásnak” titulált. Ennek ellenére az 1980-as évek elején, a gulyásszocializmus éveiben Francia ajándékként Magyarországra került néhány kopó, melyekből kifejlődött egy kisebb falka, amit az Alagai Diplomata Lovardánál működtettek. Genetikai (beltenyészet) okok miatt, a falka 1990 táján kihalt.

Capári Róbert 1988 körül látta az első kopófalkát Rosenheimben, majd 1989-ben Franciaországból hozta az első kutyáit. A falka un. szarvaskopókból áll, mivel ez az egyik legnagyobb kopófajta, ami alkalmas a lovas vadászatra. Az 1950-es években tenyésztették ki angol és francia kopók keresztezésével az angol-francia trikolór szarvaskopókat. 1990-ben rendezték a Sümeg környéki erdőben, illetve legelőkön az első kopófalkás vadászlovaglást, ami azóta is évente többször megrendezésre kerül. (Felkérésre falkavadász bemutatókkal is színesítik a vadászattal kapcsolatos tematikájú rendezvényeket.) A kutyafalka száma az elmúlt években 20-30 körül mozgott.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az ország jelenleg egyetlen kopófalkája, s a segítségükkel bonyolított vadász-lovaglások és falkavadász bemutatók páratlanul egyéni és hangulatos rendezvények lebonyolítását biztosítják.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia):

MITROV Gabriella: Falkával a vad nyomában. Pegazus, II. évf., 2001. 1. szám.

MÉSZÁROS Judit: Falkavadászat Czapári módra. kutya.hu 2016. máj. 24.

MARKOVITS Manó, kispesti gróf: Emlékezés Zsukra 1905-1913. Erdélyi történelmi családok. 2006.

8. 8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának a címe:

III- MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe:

2. A Htv. 1. & (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: Az itt közölt fényképek Capári Róbert tulajdonában vannak, aki megadta a hozzájárulást azok alkalomadtán történő közzétételére.

